

**Stanowisko
Prezydium OPZZ
z dnia 8 września 2020 roku
w sprawie budżetu Unii Europejskiej na lata 2021-2027 i planu odbudowy**

W dniu 21 lipca 2020 szefowie państw i rządów (Rada Europejska) krajów członkowskich Unii Europejskiej zawarli porozumienie w sprawie wytycznych do budżetu Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz w sprawie ustanowienia specjalnego funduszu odbudowy, zwanego Unia Europejska Nowej Generacja, mającego na celu złagodzenie skutków pandemii COVID-19. Kwota budżetu została ustalona na 1.074 miliarda euro a planu odbudowy na 750 miliardów euro. Pieniądze przeznaczone na środki z planu odbudowy będą rozdyskrebowane prawie w równej kwocie pomiędzy dotacje oraz niskooprocentowane pożyczki dla najbardziej potrzebujących krajów członkowskich UE. W celu ich uzyskania Unia Europejska będzie emitować tak zwane euroobligacje oraz szukać dodatkowych źródeł dochodu w nowych formach podatkowych, takich jak zapowiedziane już przez Komisję Europejską opłaty od plastiku, transakcji finansowych, od tak zwanego śladu węglowego, zwiększenia opłat za emisję dwutlenku węgla (ETS) czy podatku cyfrowego. Zawieranie zobowiązań finansowych w imieniu wszystkich krajów członkowskich UE stanowi realizację w praktyce europejskiej solidarności, od dawna postulowanej przez europejskie związki zawodowe w tym przez OPZZ. Podobnie propozycja podatku od śladu węglowego czy transakcji finansowych, zawarta w założeniach budżetowych stanowi realizację postulatów OPZZ.

Obecnie toczą się dyskusje dotyczące szczegółowych ustaleń budżetu i planu odbudowy gospodarek po pandemii COVID-19, które muszą być również zaakceptowane przez Parlament Europejski (zgodnie z art. 312 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej). Mając na uwadze kluczowe dla interesu naszego kraju oraz polskich pracowników i pracownic znaczenie środków pochodzących z Unii Europejskiej, Prezydium OPZZ przyjmuje poniższe stanowisko.

1. Prezydium Ogólnopolskiego Porozumienie Związków Zawodowych z zadowoleniem przyjmuje zawarcie politycznego kompromisu przez Radę Europejską w sprawie przyszłego budżetu UE oraz planu odbudowy. To daje nadzieję na przyszłość dla zjednoczonej i solidarnej Europy w tych trudnych dla naszego kontynentu czasach pandemii oraz związanego z nią kryzysu gospodarczego. Jest to dobry kompromis, jednakże w dalszych pracach nad szczegółowymi zapisami budżetu oraz planu odbudowy konieczne jest zwiększenie znaczenia kwestii społecznych i pracowniczych, poprzez m. in wprowadzenie proponowanych poniżej zmian.
2. Unia Europejska stoi przed szasną zbudowania prawdziwej Europy Socjalnej, na którą Polki i Polacy czekali od momentu przystąpienia naszego kraju w struktury Wspólnoty w 2004 roku. Solidarność europejska okazana we wczesnym okresie pandemii nie powinna zostać zmarnowana a przyszłe

instrumenty finansowe powinny służyć jej zachowaniu i wzmocnieniu. Tylko bowiem zjednoczona i solidarna Unia Europejska będzie w stanie chronić miejsca pracy i dobrobyt mieszkańców naszego kontynentu w czasach zbliżającego się kryzysu gospodarczego wywołanego pandemią. Zdaniem Prezydium OPZZ budżet europejski powinien również brać pod uwagę perspektywę wykraczającą kolejne siedem lat. Okres po 2027 roku niezaprzeczalnie dotyczyć będzie niwelowania skutków kryzysu i finansowo powinien wspierać tworzenie ambitnej polityki społecznej zorientowanej na wyzwania demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, wyzwania cyfrowe w tym transformacji cyfrowej i utraty miejsc pracy z nią związanych, wyzwania związanych polityką klimatyczną, migracyjną oraz promować godziwe wynagrodzenia i emerytury. Wydatki przyjęta w najbliższym okresie bezsprzecznie oddziaływać będą w następnych dziesięcioleciach na europejskie rynki pracy i gospodarki.

3. Prezydium OPZZ krytycznie odnosi się do braku w porozumieniu odniesień do Europejskiego Filaru Praw Socjalnych i potrzeby szybkiej realizacji jego zapisów. Filar jest fundamentem, bez którego nie da się zbudować socjalnej Europy. W równie istotny sposób budżet powinien przyczynić się do realizacji Agendy ONZ 2030 i jej Celów zrównoważonego rozwoju.
4. Zrównoważona polityka społeczno-gospodarcza nie będzie możliwa bez przestrzegania praw podstawowych i praworządności. Dlatego Prezydium OPZZ negatywnie odnosi się do faktu, że porozumienie Rady Europejskiej ograniczyło znaczenie zasady praworządności proponowanych przez Komisję, Parlament Europejski oraz Europejski Komitet Ekonomiczno- Społeczny. W ostatecznej formie budżetu należy zwiększyć znaczenie tej zasady oraz uniemożliwić państwom członkowskim, które nie przestrzegają zasad praworządności uzyskiwania dofinansowania z Unii Europejskiej. Jednocześnie uważamy, że jednostki samorządu terytorialnego oraz obywatele i obywatelki wraz z reprezentującymi je partnerami społecznymi oraz organizacjami pozarządowymi nie powinny ponosić negatywnej konsekwencji łamania praworządności przez ich rządy.
5. Należy zagwarantować aktywne uczestnictwo partnerów społecznych zarówno na poziomie krajowym jaki i europejskim na każdym etapie w projektowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji funduszy europejskich, w szczególności tych dotyczących polityki przemysłowej, gospodarczej, społecznej, edukacyjnej oraz związanych z nimi inwestycji.
6. Prezydium OPZZ zwraca uwagę na niejasności w treści porozumienia dotyczące mechanizmów zarządzania środkami z funduszu odbudowy, umożliwiające Radzie opóźnienie płatności wnioskującym krajom nie przedstawiającym odpowiednich planów reform. Obawiamy się, że może to w przyszłości doprowadzić do wymuszenia na państwach członkowskich wprowadzenia neoliberalnych, antypracowniczych polityk w celu uzyskania wsparcia finansowego. Mieliśmy z tym do czynienia podczas poprzedniego

- kryzysu gospodarczego w przypadku Grecji czy Hiszpanii.
7. Prezydium OPZZ za niekorzystne dla Polski uznaje także opieranie dodatkowych dochodów UE ze zwiększonych opłat za emisję dwutlenku węgla (ETS). Może to doprowadzić do niekorzystnych konsekwencji dla polskiej gospodarki decyzji Komisji a dodatkowo także paradoksu, kiedy to Komisja, poszukując dodatkowych dochodów będzie podnosić opłaty w ramach ETS, przyczyniając się do utraty miejsc pracy w przemyśle, do których - z tych samych funduszy - będzie kierować środki związane z zapobieganiem bezrobociu.
  8. Prezydium OPZZ z zadowoleniem przyjmujemy wydłużenie okresu na działania krajów członkowskich dotyczące ograniczenia emisji dwutlenku węgla do roku 2050, które są bardziej realistyczne niż rok 2030, jednakże nie zgadzamy się z zmniejszeniem środków na fundusz sprawiedliwej transformacji.
  9. Zdaniem Prezydium OPZZ należy przywrócić zaproponowany przez Komisję fundusz wspierający przedsiębiorców przed ogłoszeniem upadłości (Solvency Support Instrument), który stanowiłby istotny element uzupełniający dla tworzonego właśnie instrumentu przeciwdziałającego bezrobociu (SURE).
  10. Prezydium OPZZ negatywnie ocenia ograniczenie wydatków na działania przeznaczone na inwestycje (program Invest EU), badania naukowe (Horizon Europe) czy wsparcie polityki spójności w ramach środków React EU.
  11. Prezydium OPZZ wzywa do przywrócenia funduszu zdrowia i odpowiednich środków na politykę zdrowotną i publiczne systemy ochrony zdrowia.
  12. W opinii Prezydium OPZZ należy również zwiększyć środki przeznaczone na fundusze społeczne takie jak EFS+ oraz środki na tworzenie miejsc pracy dla młodych pracowników.

Prezydium
Ogólnopolskiego Porozumienia
Związków Zawodowych

Wiceprzewodniczący OPZZ
Piotr Ostrowski